

KOMISJA PRZECIWKO PORTUGALII

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 6 lipca 2006 r. *

W sprawie C-53/05

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 9 lutego 2005 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez P. Andradego i W. Wilsa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Portugalskiej, reprezentowanej przez L. Fernandesą i N. Gonçalvesa, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

* Język postępowania: portugalski.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), J.P. Puissechet, A. Borg Barthet i A. Ó Caoimh, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 kwietnia 2006 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 W skardze Komisja Wspólnot Europejskich wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że zwolniwszy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia należnego twórcom z tytułu publicznego użyczenia wszystkie kategorie przedsiębiorstw biorące utwory w publiczne użyczenie, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom państwa członkowskiego, które na niej ciążyą na mocy art. 1 i 5 dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 346, str. 61), zwanej dalej „dyrektywą”.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

2 Motyw siódmy dyrektywy stanowi:

„W celu umożliwienia wykonywania działalności twórcom i wykonawcom konieczne są dla nich stosowne dochody stanowiące podstawę dla dalszej pracy twórczej i artystycznej, a inwestycje konieczne w szczególności w przypadku producentów fonogramów i filmów są szczególnie wysokie i ryzykowne; możliwość zapewnienia tego rodzaju dochodów oraz zwrócenia się tego typu inwestycji może być efektywnie zagwarantowana jedynie poprzez stosowną ochronę prawną każdego zainteresowanego właściciela praw [uprawnionego]”.

3 Artykuł 1 dyrektywy stanowi

„1. Zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału państwa członkowskie ustanawiają, z zastrzeżeniem art. 5, prawo zezwalające lub zakazujące najmu i użyczenia oryginałów i egzemplarzy powielonych utworów chronionych prawem autorskim oraz innych przedmiotów ochrony określonych w art. 2 ust. 1.

2. Do celów niniejszej dyrektywy »najem« oznacza ograniczone czasowo przekazanie do korzystania w celach bezpośrednio lub pośrednio gospodarczych lub handlowych.

3. Do celów niniejszej dyrektywy »użyczenie« oznacza ograniczone czasowo przekazanie do korzystania niesłużącego celom bezpośrednio lub pośrednio gospodarczym lub handlowym oraz przekazywanie dokonywane przez instytucje dostępne dla publiczności.

4. Prawa określone w ust. 1 nie wygasną [nie wyczerpią się] ani przez sprzedaż oryginałów lub egzemplarzy powielonych wskazanych w art. 2 ust. 1 utworów chronionych prawem autorskim i innych przedmiotów ochrony, ani przez inne dotyczące ich czynności rozpowszechniania”.

4 Artykuł 5 ust. 1–3 dyrektywy ma następującą treść:

„1. Państwa członkowskie mogą ustanowić odstępstwa od wyłącznego prawa przewidzianego w art. 1 w zakresie publicznego użyczenia, o ile przynajmniej twórcy otrzymają wynagrodzenie za takie użyczenie. Państwa członkowskie mają swobodę przy ustalaniu wynagrodzenia, biorąc pod uwagę swoje cele promocji kultury.

2. Jeżeli państwa członkowskie nie zastosują wyłącznego prawa użyczenia przewidzianego art. 1 w odniesieniu do fonogramów, filmów i programów komputerowych, to wprowadzają one wynagrodzenie przynajmniej na rzecz twórców.

3. Państwa członkowskie mogą wyłączyć określone kategorie przedsiębiorstw z płatności wynagrodzenia określonej w ust. 1 i 2”.

Uregulowania krajowe

- 5 Postanowienia dyrektywy wprowadzone zostały do portugalskiego porządku prawnego przy pomocy rozporządzenia z mocą ustawy nr 332/97 z dnia 27 listopada 1997 r. (Diário da República I, seria A, nr 275 z dnia 27 listopada 1997 r., str. 6393), zwanego dalej „rozporządzeniem z mocą ustawy”. W preambule rozporządzenia z mocą ustawy znalazł się następujący zapis:

„Niniejsze rozporządzenie z mocą ustawy ustanawia prawo publicznego użyczenia utworów chronionych prawem autorskim, lecz jego wejście w życie w portugalskim porządku prawnym ograniczone jest postanowieniami prawa wspólnotowego oraz uwzględnia specyfikę kulturową i poziom rozwoju kraju, a także wynikające z nich środki i kierunki polityki kulturalnej”.

- 6 Artykuł 6 rozporządzenia z mocą ustawy stanowi:

„1. Twórca ma prawo do wynagrodzenia z tytułu użyczenia publicznego oryginału lub kopii utworu.

2. Właściciel przedsiębiorstwa udostępniającego odbiorcom oryginał lub kopie utworu ma obowiązek zapłaty wynagrodzenia [...].

3. Przepisów niniejszego artykułu nie stosuje się do bibliotek publicznych, bibliotek szkolnych, bibliotek szkół wyższych, muzeów, archiwów publicznych, fundacji publicznych oraz instytucji prywatnych, które nie mają celu zarobkowego”.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

- 7 W dniu 19 grudnia 2003 r. Komisja, działając na podstawie art. 226 akapit pierwszy WE, wezwała Republikę Portugalską do wprowadzenia w życie przepisów dyrektywy.
- 8 Po zapoznaniu się z odpowiedzią Republiki Portugalskiej na to wezwanie Komisja wydała w dniu 9 lipca 2004 r. uzasadnioną opinię, wzywając to państwo członkowskie do podjęcia działań niezbędnych do zastosowania się do tej opinii w terminie dwóch miesięcy od daty jej doręczenia.
- 9 W opinii tej Komisja stwierdziła, wskazując na przepisy rozporządzenia z mocą ustawy, że Republika Portugalska nie podjęła działań niezbędnych do wprowadzenia w życie art. 1 i 5 dyrektywy.
- 10 W związku z tym, że Republika Portugalska nie zareagowała na wskazaną wyżej uzasadnioną opinię, Komisja postanowiła wystąpić ze skargą, która jest przedmiotem niniejszego postępowania.

W przedmiocie skargi

Argumentacja stron

- 11 Komisja twierdzi, że art. 6 ust. 3 rozporządzenia z mocą ustawy zwalnia z obowiązku zapłaty wynagrodzenia z tytułu użyczenia publicznego organy administracji

centralnej państwa w odniesieniu do wszystkich świadczonych przez nie usług, a także wszelkie podmioty należące do pośredniej administracji państwowej, jak na przykład przedsiębiorstwa publiczne i publiczne zrzeszenia, jak również wszystkie służby i podmioty administracji zdecentralizowanej oraz wspólnot lokalnych. Do listy tej należy dodać wszystkie osoby prawne prawa prywatnego, które pełnią funkcje o charakterze publicznym, jak np. przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, a nawet prywatne szkoły i prywatne wyższe uczelnie, i ogólnie wszelkie instytucje prywatne, które nie mają celu zarobkowego. Skutkiem tego było zwolnienie z wymienionego wyżej obowiązku zapłaty wynagrodzenia wszystkich przedsiębiorstw biorących utwory w użyczenie publiczne.

- 12 Zgodnie z art. 5 ust. 3 dyrektywy państwa członkowskie nie mogą zwolnić z obowiązku zapłaty wynagrodzenia wszystkich rodzajów przedsiębiorstw — jak to czyni rozporządzenie z mocą ustawy — lecz jedynie niektóre. W ten sposób Republika Portugalska przekroczyła granice swobody działania określone w dyrektywie, a omawiane rozporządzenie z mocą ustawy zwyczajnie uniemożliwia osiągnięcie celu dyrektywy, jakim jest zapewnienie godziwego wynagrodzenia z tytułu pracy twórczej i artystycznej.
- 13 Komisja wskazuje ponadto na ścisły związek między użyczeniem publicznym, w którym biorącym do używania są służby lub podmioty publiczne, a najmem utworów przez przedsiębiorców. W obu przypadkach dochodzi do korzystania z utworów chronionych. Różnice w zakresie ochrony prawnej przyznanej chronionym utworom w poszczególnych państwach członkowskich mają wpływ na funkcjonowanie wspólnego rynku i mogą powodować zakłócenia konkurencji. Użyczenie utworów, dzieł literackich, fonogramów i wideogramów rozpowszechnione jest na szeroką skalę. Osoby korzystające z tych utworów i przedmiotów nie nabywają ich i w związku z tym twórcy nie otrzymują za nie wynagrodzenia.
- 14 Komisja dodaje, że aby umożliwić obywatelom bezpłatne korzystanie z dzieł kulturalnych, państwa członkowskie obowiązane są wynagradzać wszystkie pod-

mioty, które przyczyniają się do funkcjonowania bibliotek, a zatem nie tylko ich personel, lecz przede wszystkim twórców utworów. Wynagradzanie twórców leży we wspólnym interesie Wspólnoty.

- 15 Na swoją obronę Republika Portugalska twierdzi, że art. 5 dyrektywy, a w szczególności jego ust. 3, jest niedookreślonym „tekstem kompromisu”, którego wykładnia jest trudna i który może wywoływać spory co do jego znaczenia i zakresu stosowania. Przepis ten został celowo sformułowany w sposób otwarty i elastyczny, aby uwzględnić różny poziom rozwoju kulturalnego poszczególnych państw członkowskich. Ponadto w dyrektywie nie znalazła się żadna wskazówka umożliwiająca ustalenie treści wymienionego wyżej artykułu.

- 16 Republika Portugalska twierdzi ponadto, że transpozycja dyrektywy stwarza bezpośrednio problem wyboru „kategorii przedsiębiorstw”, a pośrednio problem odpowiedzi na pytanie, czy osoby będące pośrednimi adresatami dyrektywy mogą — a jeśli tak, to w jakim stopniu — skorzystać w taki sam lub prawie taki sam sposób z przepisów tej dyrektywy, które upoważniają państwa członkowskie do ustanowienia wyjątków od obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w art. 5 ust. 3 dyrektywy o użyczeniu publicznym. Problem ten nakłada się na kwestię sprzeczności ust. 3 tego artykułu z zasadami równego traktowania, bezstronności, solidarności i spójności społecznej. Jeśli zwolnienie z obowiązku zapłaty wynagrodzenia z tytułu użyczenia publicznego miałyby dotyczyć tylko niektórych „kategorii przedsiębiorstw”, obywatele portugalscy nie mieliby równego dostępu do dóbr intelektualnych. Ponadto, co do zasady, podmioty prawa autorskiego powinny być otrzymać stosowne wynagrodzenie z tytułu odtwarzania i rozpowszechniania utworu.

- 17 Republika Portugalska dodaje, że do użyć publicznych dochodzi rzadko, albowiem odnośny rynek ogranicza się do terytorium państwa i ma niewielkie znaczenie ekonomiczne. Sytuacja ta pozostaje zatem bez wpływu na wspólny rynek. Dlatego też można stwierdzić, że cele związane z rozwojem kulturalnym są bardziej istotne niż niekorzystne dla wspólnego rynku skutki i w związku z tym usunięcie tych skutków byłoby sprzeczne z zasadą proporcjonalności.
- 18 Na koniec wskazane państwo członkowskie podnosi, że z uwagi na specyfikę kulturową poszczególnych państw członkowskich oraz fakt, że znajdują się one na różnych etapach rozwoju, ustanowienie nowego reżimu użyć publicznych i jego wdrożenie do krajowych systemów prawnych powinno — zgodnie z zasadą subsydiarności — leżeć w gestii tych państw.

Ocena Trybunału

- 19 Na wstępie należy stwierdzić, że przedmiotem sporu między Komisją a Republiką Portugalską jest wyłącznie zakres zastosowania przepisu zawartego w art. 5 ust. 3 dyrektywy, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą zwolnić z obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w art. 5 ust. 1 „określone kategorie przedsiębiorstw”.
- 20 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa wspólnotowego należy brać pod uwagę nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst,

w jakim został umieszczony oraz cele regulacji, której stanowi on część (zob. m.in. wyroki: z dnia 18 maja 2000 r. w sprawie C-301/98 KVS International, Rec. str. I-3583, pkt 21 oraz z dnia 19 września 2000 r. w sprawie C-156/98, Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-6857, pkt 50).

- 21 Przede wszystkim jeśli chodzi o brzmienie art. 5 ust. 3 dyrektywy, należy stwierdzić, że jest w nim mowa o „określonych kategoriach przedsiębiorstw”. Z brzmienia tego wynika zatem w sposób oczywisty, że intencją prawodawcy nie było zezwolenie państwom członkowskim na zwolnienie wszystkich kategorii przedsiębiorstw z obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w ust. 1 tego artykułu.
- 22 Następnie należy zauważyć, że w art. 5 ust. 3 dyrektywa zezwala państwom członkowskim na wyłączenie ogólnego obowiązku zapłaty wynagrodzenia należnego twórcy na podstawie ust. 1 tego artykułu w przypadku użyczenia publicznego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepisy dyrektywy wprowadzające wyjątek od ogólnej zasady ustanowionej w tej dyrektywie należy poddawać ścisłej wykładni (wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-476/01 Kapper, Rec. str. I-5205, pkt 72).
- 23 Ponadto art. 5 ust. 3 nie można interpretować w ten sposób, że miałyby on zezwalać na całkowite zniesienie obowiązku zapłaty wynagrodzenia, albowiem skutek takiej wykładni ust. 1 tego artykułu byłby zupełnie pozbawiony znaczenia i — w związku z tym — nieskuteczny.
- 24 Wreszcie należy stwierdzić, że głównym celem dyrektywy, określonym w sposób bardziej szczegółowy w jej motywie siódmym, jest zapewnienie twórcom

i wykonawcom odpowiednich dochodów i zwrotu niezwykle wysokich i ryzykownych nakładów, które są niezbędne w szczególności przy produkcji fonogramów i filmów (wyrok z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie C-200/96 *Metronome Musik*, Rec. str. I-1953, pkt 22).

- 25 W konsekwencji zwolnienie wszystkich przedsiębiorstw biorących utwory w omawiane użyczenie z obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 dyrektywy pozbawiłoby twórców wynagrodzenia umożliwiającego odzyskanie poczynionych przez nich nakładów. Miałoby to również negatywny wpływ na proces powstawania nowych utworów (zob. wyżej powołany wyrok w sprawie *Metronome Musik*, pkt 24). W związku z tym transpozycja dyrektywy, która udzielałaby takiego zwolnienia wszystkim kategoriom przedsiębiorstw, byłaby wyraźnie sprzeczna z celem tej dyrektywy.
- 26 Republika Portugalska właściwie nie zaprzecza, że w wyniku dokonanej za pomocą rozporządzenia z mocą ustawy transpozycji dyrektywy doszło do zwolnienia z omawianego obowiązku wszystkich kategorii przedsiębiorstw wymienionych w pkt 11 niniejszego wyroku.
- 27 W związku z powyższym można stwierdzić, że konsekwencją uregulowań portugalskich jest zwolnienie z obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w art. 5 ust. 1 dyrektywy wszystkich kategorii przedsiębiorstw biorących utwory do publicznego użyczenia.
- 28 Aby uzasadnić wprowadzenie takich przepisów, wskazane wyżej państwo członkowskie podnosi dwa argumenty, z których żaden nie może być jednak uznany za mający znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

- 29 Republika Portugalska twierdzi po pierwsze, że rynek użyczenia publicznego ogranicza się zasadniczo do terytorium państwa i że ma on niewielkie znaczenie ekonomiczne. Sytuacja ta pozostaje zatem bez wpływu na normalne funkcjonowanie wspólnego rynku i zgodnie z zasadą subsydiarności kwestie dotyczące użyczenia publicznego powinny należeć do kompetencji państw członkowskich.
- 30 Jednak przy założeniu, że wymienione wyżej państwo członkowskie miało zamiar zakwestionować w ten sposób ważność dyrektywy, należy przypomnieć, iż po upływie terminu określonego w art. 230 WE państwo członkowskie nie ma możliwości kwestionowania zgodności z prawem aktu wydanego przez prawodawcę wspólnotowego, który to akt stał się w stosunku do tego państwa aktem ostatecznym. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem państwo członkowskie będące adresatem dyrektywy lub decyzji nie może skutecznie powoływać się w swojej obronie na jej sprzeczność z prawem w postępowaniu ze skargi o uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego, której podstawę stanowi fakt niewykonania tej decyzji lub naruszenia tej dyrektywy (zob. m.in. wyroki: z dnia 27 października 1992 r. w sprawie C-74/91 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. I-5437, pkt 10, z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie C-154/00 Komisja przeciwko Grecji, Rec. str. I-3879, pkt 28 oraz z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-194/01 Komisja przeciwko Austrii, Rec. str. I-4579, pkt 41).
- 31 Trybunał miał już w każdym razie okazję orzec, że wyłączne prawa do dzieł literackich i artystycznych, podobnie jak inne prawa wynikające z prawa własności intelektualnej i przemysłowej, mogą wpływać na wymianę dóbr i usług oraz na stosunki konkurencyjne we Wspólnocie. Z tego względu prawa te, choć regulowane przepisami krajowymi, powinny odpowiadać wymogom określonym w traktacie WE i w związku z tym objęte są zakresem stosowania tego traktatu (wyrok z dnia 20 października 1993 r. w sprawach połączonych C 92/92 i C 326/92 Phil Collins i in., Rec. str. I-5145, pkt 22).
- 32 Dlatego też, wbrew stanowisku Republiki Portugalskiej, występujące w poszczególnych państwach członkowskich różnice w zakresie ochrony udzielanej chronionym dziełom kulturalnym w przypadku użyczenia publicznego mogą

zakłócać normalne funkcjonowanie wewnętrznego rynku Wspólnoty i powodować zakłócenia konkurencji.

- 33 Po drugie, wymienione wyżej państwo członkowskie twierdzi, że podmioty uprawnione z praw autorskich uzyskały już co do zasady wynagrodzenie z tytułu prawa do odtwarzania i rozpowszechniania ich utworów.
- 34 Należy jednak stwierdzić, że takie sposoby korzystania z chronionego utworu jak użyczenie publiczne są czymś innym niż sprzedaż lub inne zgodne z prawem sposoby rozpowszechniania. Twórca zachowuje prawo do oddania utworu w użyczenie, nawet gdy doszło do sprzedaży materialnego nośnika utworu. Ponadto prawo do oddania w użyczenie nie wyczerpuje się wskutek sprzedaży lub innego sposobu rozpowszechniania utworu, podczas gdy prawo do rozpowszechniania wyczerpuje się właśnie w momencie pierwszej sprzedaży na terenie Wspólnoty, dokonanej przez uprawnionego lub za jego zgodą (zob. podobnie powołany wyżej wyrok w sprawie *Metronome Musik*, pkt 18 i 19).
- 35 Po trzecie, Republika Portugalska podnosi, że art. 5 ust. 3 dyrektywy został sformułowany w sposób otwarty i elastyczny, tak by wziąć pod uwagę stan rozwoju kulturalnego każdego z państw członkowskich, a zawarte w tym artykule wyrażenie „określone kategorie przedsiębiorstw” wymaga zastosowania wykładni o „zmiennej geometrii”.
- 36 Jednak, jak zostało wspomniane w pkt 22 niniejszego wyroku, art. 5 ust. 3 dyrektywy nie można interpretować w ten sposób, że miałby on zezwalać na całkowite zniesienie obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w ust. 1 tego artykułu.

- 37 Po czwarte, Republika Portugalska twierdzi, że istnieje sprzeczność między art. 5 ust. 3 dyrektywy a zasadami równego traktowania, bezstronności, solidarności i spójności społecznej. Twierdzi ona, że jeśli zwolnienie z obowiązku zapłaty wynagrodzenia w przypadku użyczenia publicznego miałyby dotyczyć tylko niektórych „kategorii przedsiębiorstw”, obywatele portugalscy nie mieliby równego dostępu do dóbr intelektualnych.
- 38 W tym względzie należy stwierdzić, że umożliwienie zwolnienia niektórych przedsiębiorstw biorących utwory w publiczne użyczenie z obowiązku zapłaty wynagrodzenia określonego w art. 5 ust. 1 dyrektywy w przypadku użyczenia publicznego, poprzez pozostawienie ocenie państw członkowskich, które z przedsiębiorstw skorzystają z tego zwolnienia, pozwala tym państwom członkowskim na zachowanie pewnego zakresu swobody przy dokonywaniu wyboru, którym spośród zainteresowanych odbiorców zniesienie tego obowiązku będzie najbardziej przydatne w ułatwieniu im dostępu do dzieł intelektualnych, przy poszanowaniu praw podstawowych, a w szczególności prawa do tego, by nie być dyskryminowanym.
- 39 Poza tym, jeśli w dyrektywie brak jest precyzyjnych kryteriów wspólnotowych określających wynikające z niej obowiązki, to państwa członkowskie obowiązane są określić dla swoich terytoriów najwłaściwsze kryteria pozwalające na zastosowanie się do przepisów dyrektywy, poruszając się w ramach ograniczeń zawartych w prawie wspólnotowym, a w szczególności w samej dyrektywie (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie C-245/00 SENA, Rec. str. I-1251, pkt 34 oraz z dnia 16 października 2003 r. w sprawie C-433/02 Komisja przeciwko Belgii, Rec. str. I-12191, pkt 19).
- 40 Trybunał miał już okazję stwierdzić, że art. 5 ust. 3 dyrektywy upoważnia państwa członkowskie do zwolnienia niektórych kategorii przedsiębiorstw z obowiązku zapłaty wynagrodzenia, lecz nie nakłada on na te państwa członkowskie obowiązku

dokonania takiego zwolnienia. Dlatego też, jeśli sytuacja w danym państwie członkowskim nie pozwala na określenie kryteriów umożliwiających właściwe rozróżnienie poszczególnych kategorii przedsiębiorstw, należy zobowiązać wszystkie zainteresowane przedsiębiorstwa do zapłaty wynagrodzenia określonego w ust. 1 ww. artykułu (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 20).

41 Z powyższych względów skargę wniesioną przez Komisję należy uznać za zasadną.

42 W konsekwencji należy stwierdzić, że zwolniwszy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia należnego twórcom z tytułu publicznego użyczenia wszystkie kategorie przedsiębiorstw biorące utwory w publiczne użyczenie, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom państwa członkowskiego, które na niej ciążyą na mocy art. 1 i 5 dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

43 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Portugalskiej kosztami postępowania, a Republika Portugalska przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Zwolnwszy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia należnego twórcom z tytułu publicznego użyczenia wszystkie kategorie przedsiębiorstw biorące utwory w publiczne użyczenie, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom państwa członkowskiego, które na niej ciążyą na mocy art. 1 i 5 dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej.**

- 2) **Republika Portugalska zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy